



Role of Islamic Life Style in Reducing Newfound Social Harms

ARTICLE INFO

Article Type

Descriptive Study

Authors

Ranjdoust Sh.*¹ PhD

How to cite this article

Ranjdoust Sh. Role of Islamic Life Style in Reducing Newfound Social Harms. *Islamic Life Style Centered on Health*. 2019;3(2):83-90.

ABSTRACT

Aims Today application of new communication technologies have become increasingly popular among adolescents, which has the risks in addition to the benefits. One of these risks is newfound social harms that include the harms associated with the new technology. The aim of this study was to determine the role of Islamic lifestyle in reducing newfound social harms from the perspective of managers and teachers of primary schools in district 1 of education department of Tabriz.

Instruments & Methods This descriptive-correlational research was carried out among 335 teachers and 135 head masters of primary schools of district 1 of Tabriz education department in 2018-2019. The subjects were selected using relative random sampling. The Kaviani questionnaire and a researcher-made questionnaire were used to measure the Islamic lifestyle and dimensions of the newfound social harms, respectively. Data were analyzed using SPSS 21 software through Pearson correlation and multivariate regression tests.

Findings There was a significant correlation between the Islamic lifestyle and components of the use of new communication and information technologies ($r=-0.204$; $p=0.001$) with suicide due to computer games ($r=-0.150$; $p=0.001$). There were no significant correlations between the Islamic lifestyle and components of social deviations and risky behaviors ($p>0.05$). The Islamic lifestyle generally predicted 0.7% of newfound social harms.

Conclusion Based on the perspectives of teachers and head masters of primary school in district 1 of Tabriz, the Islamic lifestyle reduces newfound social harms.

Keywords Lifestyle; Social Harms; Head Masters; Teachers

CITATION LINKS

[1] Designing the theory of lifestyle based on the viewpoint of Islam and making a test of Islamic lifestyle and examining its psychometric ... [2] The role of mediator of self-esteem and self-efficacy in the relationship between ... [3] The social and cultural injuries of university students ... [4] Relationship between extreme use of technology (Internet addiction and SMS) and educational ... [5] Internet addiction ... [6] Problematic cyberspace use and risk of depression disorder incidence among ... [7] Psychometric properties of the Young Internet addiction ... [8] Social and psychological effects of Internet abuse as a high-risk behavior in student's ... [9] Study how the girls and boys use the mobile phone ... [10] Islamic lifestyle and its testing ... [11] The role of psychological counseling in Islamic life style from the point of view ... [12] Everlasting: Islamic ethics and ... [13] Prevalence of mobile dependency and ... [14] Pathology of emerging social phenomena. In: Proceedings of International Conference on the Psychology of Pathology and ... [15] New injuries; virtual social networks in the family of the Iranian ... [16] Investigating social capital in reducing social damage among 15-35 years of youth ... [17] Study of social damage and its types among immigrant and non-immigrant ... [18] New parents' facebook use at the transition to ... [19] Sociological study of the conflict between modern culture and technology of mobile communication and the ... [20] In: Bryden A, Fluri P, editors. Security sector reform: institutions, society and good ... [21] Effect of computer games on social isolation of adolescents and youth in ... [22] Recognition of the causes of deviation and deviant groups in the first five first ... [23] Prediction of high-risk behaviors based on personality traits in drug ... [24] Parental monitoring, personality, and delinquency: further support for a ... [25] Study of relationship between life style and communicational technologies abuse, and ... [26] The prediction of psychological vulnerability in female students based on religious ... [27] Promoting Iranian and Islamic lifestyles using the capacity of virtual and ... [28] HIV/AIDS knowledge, self-efficacy for limiting sexual risk ... [29] Parental knowledge and youth risky behavior: a person ... [30] The protective effects of good parenting on ...

¹Curriculum Planning Department, Literature, Humanities & Social Sciences Faculty, Science & Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

*Correspondence

Address: Curriculum Planning Department, Literature, Humanities & Social Sciences Faculty, Science & Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Phone: -

Fax: -

dr.ramdoust@gmail.com

Article History

Received: April 10, 2019

Accepted: May 31, 2019

ePublished: June 20, 2019

نقش سبک زندگی اسلامی در کاهش آسیب‌های نوظهور اجتماعی

شهرام رنجدوست* PhD

گروه برنامه‌ریزی درسی، دانشکده ادبیات، علوم انسانی و اجتماعی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

اهداف: امروزه کاربرد فناوری‌های نوین ارتباطی، در میان نوجوانان رشد فزاینده‌ای یافته است که در کنار مزایای آن، خطرهایی نیز به همراه دارد. از جمله این خطرات، آسیب‌های اجتماعی نوپدید هستند که آسیب‌های مرتبط با فناوری جدید را نیز شامل می‌شوند. پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش سبک زندگی اسلامی در کاهش آسیب‌های نوظهور اجتماعی از دیدگاه مدیران و معلمان مدارس ابتدایی ناحیه یک آموزش و پرورش تبریز انجام شد.

ابزار و روش‌ها: این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی در بین ۳۳۵ نفر از معلمان و ۱۳۵ نفر از مدیران مدارس ابتدایی ناحیه یک آموزش و پرورش تبریز در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۹۸ انجام شد که به روش نمونه‌گیری تصادفی نسبی انتخاب شدند. برای سنجش سبک زندگی اسلامی از پرسش‌نامه کویانی و برای سنجش ابعاد آسیب‌های نوظهور اجتماعی از پرسش‌نامه محقق‌ساخته استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط نرم‌افزار SPSS 21 و با استفاده از آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره صورت گرفت.

یافته‌ها: بین سبک زندگی اسلامی و مولفه‌های استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی ($r=0.204$; $p=0/001$) و خودکشی در اثر بازی‌های رایانه‌ای ($r=0.150$; $p=0/001$) همبستگی معنی‌دار وجود داشت، ولی بین سبک زندگی اسلامی و مولفه‌های انحرافات اجتماعی و رفتارهای پرخطر همبستگی معنی‌داری مشاهده نشد ($p>0/05$). سبک زندگی اسلامی به‌طور کلی توانست ۷٪ آسیب‌های نوظهور اجتماعی را پیش‌بینی نماید.

نتیجه‌گیری: از دیدگاه معلمان و مدیران مدارس ابتدایی ناحیه یک تبریز، سبک زندگی اسلامی موجب کاهش آسیب‌های نوظهور اجتماعی می‌شود.

کلیدواژه‌ها: سبک زندگی، آسیب‌های اجتماعی، مدیران، معلمان

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۱/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۳/۱۰

*نویسنده مسئول: dr.ramjdoust@gmail.com

مقدمه

موضوع سبک زندگی موضوع جدیدی نیست. در اسلام از قرون اولیه تا عصر حاضر بسیاری از علما در کتاب‌های خود به بیان ابعاد، شاخصه‌ها و چگونگی سبک زندگی پرداخته‌اند. متأسفانه طی چند دهه اخیر سبک زندگی ما از فرهنگ غرب متأثر شده و در بسیاری از ابعاد زندگی ما وارد شده است. جامعه ما در دانشگاه در ابعاد کوچک و به‌صورت عمیق و در حوزه رسانه با ابعاد بزرگ و به‌صورت سطحی با فرهنگ غرب ارتباط برقرار کرده است [1]. بنابراین سبکی که در زندگی انتخاب می‌کنیم، باید سبک زندگی اسلامی باشد. دستورات دینی و معنویت، می‌تواند شکل‌دهنده و تاثیرگذار بر سبک زندگی افراد باشد و می‌تواند زمینه رشد و شکوفایی آنها را مهیا نماید. سبک زندگی اسلامی عاملی است که به‌هنگام شکست ناشی از دست‌نیافتن به اهداف یا وجود تعارض، فرد را قادر می‌سازد تا ضمن شناخت بهتر خود و دیگران به ایجاد ارتباطات مناسب با مردم

و سازگاری با محیط و اجتماع بپردازد. یکی از عواملی که از سبک زندگی تاثیر می‌پذیرد رفتار آدمی است. رفتار آدمی تحت تاثیر عوامل اجتماعی قرار دارد و شخصیت انسان در صورتی به کمال می‌رسد که بین او و محیط تعادل و تبادل مناسبی وجود داشته باشد. فشارهای اجتماعی تاثیر فراوانی بر رفتار فرد دارند و از سوی دیگر انسان موجودی انعطاف‌پذیر است؛ او نه تنها با محیط سازگار می‌شود، بلکه محیط را نیز بنا بر خواسته خود دگرگون می‌کند [2]. آسیب‌شناسی اجتماعی نیز یکی از عواملی است که به بررسی انواع مشکلاتی که در سطح اجتماعی مطرح هستند می‌پردازد و سعی می‌کند علل مختلف آنها را از جنبه‌های مختلف فردی، اجتماعی و غیره مورد بررسی قرار دهد که به تعبیر بعضی از اندیشمندان حاصل و معلول مستقیم انقلاب صنعتی هستند و در اکثر جوامع وجود دارند و تاثیرات خود را می‌گذارند. اما آنچه جوامع مختلف را در این مورد از هم متفاوت می‌سازد، نوع نگرش این جوامع به علل به‌وجودآورنده آسیب‌ها و راهکارهای اصلاح و بهبود آن است [3].

امروزه کاربرد فناوری‌های نوین ارتباطی از جمله اینترنت و تلفن همراه، در میان نوجوانان رشد فزاینده‌ای یافته است. در جهان امروز، فرهنگ رسانه‌ای با برتری رسانه اینترنت و تلفن همراه فراگیرترین و قوی‌ترین فرهنگ تاثیرگذار در جامعه است. مرکز ثقل این تاثیر روی نسل در حال رشد، یعنی نوجوانان و جوانان است. به عبارتی دیگر، بخش قابل توجهی از زندگی جوانان امروز، به‌ویژه دانش‌آموزان را ارتباط با اینترنت و تلفن همراه تشکیل می‌دهد. هر چند این ارتباط می‌تواند به رشد مهارت‌های مختلف یادگیری منجر شود، اما در کنار این مهارت‌ها و مزایا، خطرهای پنهان آن نیز در کمین است [4]. از جمله این خطرات، آسیب‌های اجتماعی نوپدید هستند که آسیب‌های مرتبط با فناوری جدید را نیز شامل می‌شوند. آسیب‌های ناشی از استفاده از ماهواره، بازی‌های رایانه‌ای، تلفن همراه و اینترنت می‌توانند در این مجموعه قرار گیرند. نوآسیب‌های اجتماعی از سال ۱۹۹۰ در دنیا مطرح شد و هم‌اکنون در حال تبدیل شدن به یک معضل فرهنگی، اجتماعی، روانی، عاطفی، فکری و اخلاقی است [5]، ولی با وجود روند رو به رشد این پدیده، گزارشات متفاوتی از شیوع آن وجود دارد. نرخ شیوع استفاده آسیب‌زا از فضای مجازی در جهان، طیفی از ۶ تا ۸۰٪ برآورد شده و در ایران بین ۳/۸ تا ۸۶٪ گزارش شده است [6]. این در حالی است که دسترسی به اینترنت، پدیده‌ای رو به گسترش است و هر روز تعداد بیشتری از افراد در زمره استفاده‌کنندگان اینترنت قرار می‌گیرند [6]. استفاده آسیب‌زا یا به عبارتی اعتیاد به اینترنت یکی از نوآسیب‌های اجتماعی محسوب می‌شود. هر چند یکی از کاربردهای مهم اینترنت، کاربرد اجتماعی آن است، اما به‌دلیل آن که روابط اینترنتی نسبت به روابط رو در رو از غنای کمتری برخوردارند، در نهایت بهره‌گیری از اینترنت افراد را تنهاتر می‌کند. اعتقاد فرد به این که اینترنت تنها دوست مخصوص و صمیمی اوست، موجب افزایش علاقه به دوستان مجازی و کاهش گرایش وی به دوستان واقعی و در نتیجه افسردگی و انزوا اجتماعی می‌شود [7].

نمی‌توان انسانی را بدون آداب یا سبک زندگی تصور کرد. در حقیقت، هیچ کس بی‌ادب نیست؛ همان گونه که بی‌تربیت، بی‌فرهنگ و بی‌شخصیت نیست.

ششم: سبک زندگی به یک نوع هویت اجتماعی ختم می‌شود. پدیدارشناسان فرهنگی تاکید می‌کنند که سبک زندگی برای افراد شخصیت می‌سازد [12].

آسیب‌های نوظهور اجتماعی: در سال‌های اخیر موضوعی با عنوان آسیب‌های نوظهور اجتماعی به‌ویژه آسیب‌های ناشی از اینترنت، تلفن همراه، ماهواره و بازی‌های رایانه‌ای از سوی مسئولان و کارشناسان ذی‌ربط مورد توجه قرار گرفته است و بر لزوم برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در حوزه پیشگیری از این آسیب‌ها تاکید می‌شود [13]. آسیب‌شناسی را می‌توان شناسایی مجموعه عوامل و شرایطی دانست که موجب عدم سازگاری فعالیت‌ها و اعمال اجتماعی و روانی فرد با هنجارهای اجتماعی و روان‌شناسی می‌شوند. آسیب‌های نوپدید به دلیل توسعه فناوری‌ها رو به گسترش هستند و در بسیاری از کشورها با دنرنگرفتن این روند رو به رشد برای پیشگیری و مقابله با آنها برنامه‌ریزی شده است؛ اما در ایران با توجه به سرعت گسترش فناوری‌ها و توسعه اینترنت و فضای مجازی هنوز برنامه‌ریزی و راهکار موثری برای مقابله با این گونه آسیب‌ها تدبیر نشده است و این موجب افزایش دامنه این آسیب‌ها در سراسر کشور شده است که البته می‌تواند زمینه‌ساز سایر مسایل و مشکلات اجتماعی دیگر شود. به همین دلیل، برنامه‌ریزی برای شناسایی، پیشگیری و کاهش آسیب‌های نو پدید لازم و ضروری می‌نماید. آسیب‌های نوپدید، آسیب‌های مرتبط با فناوری‌های جدید است که آسیب‌های ناشی از استفاده از ماهواره، بازی‌های رایانه‌ای، تلفن همراه و اینترنت می‌توانند در این مجموعه قرار گیرند [14]. همچنین ماهواره اگر به‌طور مناسب استفاده شود می‌تواند نکات مثبتی همچون آموزش و استفاده از اطلاعات علمی را در پی داشته باشد، اما در صورت کاربرد غیرمناسب آسیب‌هایی همچون تهاجم فرهنگی، ازبین‌رفتن قبح روابط نامتعارف، مصرف مشروبات الکلی، پرخاشگری، عشق‌های مثلثی، تزلزل بنیان خانواده، ارتباطات نامشروع، رواج مدهای غربی، شیطان‌پرستی و فرقه‌های انحرافی که از طریق شبکه‌های تلویزیونی افراد زیادی را جذب کرده است، در پی خواهد داشت. اینترنت نیز یکی از مواردی است که به دلیل استفاده نامناسب از آن، آسیب‌های بسیاری را در پی داشته است [15]. براساس آمار از نظر تعداد کاربران اینترنتی، ایران رتبه اول را دارد و ۲۸ تا ۳۵ میلیون کاربر در کشور وجود دارد که درصد زیادی از آنها را کودکان و نوجوانان تشکیل می‌دهند. آثار مثبت استفاده از اینترنت، به‌روزرکردن اطلاعات، استفاده از مطالب علمی و دسترسی به فناوری‌های روز است، اما به‌موازات آن شاهد گرایش نوجوانان به چت‌روم‌ها، عشق‌های مجازی، کلاهبرداری و سوء استفاده از دختران و پسران با ارایه شخصیت‌های دروغین، ازدواج‌های اینترنتی، هرزنگاری، سرقت اطلاعات و اخاذی هستیم که از جمله آسیب‌های ناشی از استفاده ناصحیح از اینترنت است [16]. آنچه به‌صورت

از دیگر نواسیب‌های اجتماعی، استفاده مفرط از تلفن همراه است. بررسی رشد و گسترش تلفن همراه، حاکی از آن است که تاکنون هیچ فناوری در طول تاریخ بشر به شدت تلفن همراه فراگیر نشده است [8]. وابستگی به تلفن همراه در جوانان و به‌کارگیری آن به‌عنوان یک ابزار ارتباطی، می‌تواند اثرات مخربی بر شخصیت نوجوانان داشته باشد [9]. شواهد نشان‌دهنده آن است که استفاده مفرط از تلفن همراه با الگوهای رفتاری دیگر از جمله بیدارماندن در شب و اشتغال به تبادل پیام کوتاه و همچنین وابستگی عاطفی که در ذهن کاربران ایجاد می‌شود، مرتبط است، به‌طوری که این افراد معتقدند بدون استفاده از تلفن همراه قادر به زندگی کردن نیستند.

مبانی نظری پژوهش

سبک زندگی اسلامی: سبک زندگی اسلامی از آن جهت که سبک است به رفتار می‌پردازد و با شناخت‌ها و عواطف ارتباط مستقیم ندارد، ولی از آن جهت که اسلامی است نمی‌تواند بی‌ارتباط با عواطف و شناخت‌ها باشد. بر این اساس، در سبک زندگی اسلامی، عمق اعتقادات و عواطف و نگرش فرد سنجیده نمی‌شود، بلکه رفتارهای فرد مورد سنجش قرار می‌گیرد. اما هر رفتاری که بخواهد مبنای اسلامی داشته باشد، باید حداقل‌هایی از شناخت‌ها و عواطف اسلامی را پشتوانه خود قرار دهد. در سبک زندگی از دیدگاه روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، علوم پزشکی و غیره فقط به رفتار نگاه می‌شود و به نیت‌ها کاری ندارند، ولی سبک زندگی اسلامی نمی‌تواند به نیت‌ها کاری نداشته باشد. در عین حال که تاکید آن روی رفتار است، به حداقل‌های عواطف و شناخت‌ها نیز نظر دارد. در واقع در سبک زندگی، می‌توان رفتارها را به مهره‌های متعددی تشبیه کرد که علوم انسانی به خود آن مهره‌ها و بدون ارتباط با عوامل دیگری می‌پردازند، ولی در سبک زندگی اسلامی نه تنها به خود آن مهره‌ها، بلکه به آنچه که سبب ارتباط آنها با هم می‌شود نیز پرداخته می‌شود [10]. برای دریافت بهتر مفهوم سبک زندگی ویژگی‌های آن را برمی‌شماریم:

نخست: سبک زندگی، ترکیبی از صورت (سبک) و معنا (زندگی) است. رفتاری برآمده از باورها و پس‌بندها و مبتنی بر دیدگاهی مصرح و آگاهانه یا غیرمصرح و نیمه‌خودآگاه در فلسفه حیات است. دوم: مجموعه عناصر زندگی وقتی به سبک زندگی تبدیل می‌شوند که به حد نصاب انسجام و همبستگی رسیده و همخوانی و تناسب داشته باشند. مجموعه‌ای در هم از چندین نوع منطق و مدل، سبک زندگی نیست.

سوم: در پدیدآمدن سبک زندگی اکثر عناصر، اختیاری هستند. اگر فردی در یک اردوگاه کار اجباری یا در اسارت و تحت فشار بیرونی، مجبور به رفتار براساس نوع خاصی از زیستن شود، سبک زندگی ندارد.

چهارم: سبک زندگی قابل ایجاد و قابل تغییر است، زیرا نوعی انتخاب شخصی و آیین فردی است. نوعی طراحی است که می‌توان آن را نقد کرد و می‌توان آن را دور انداخت [11].

پنجم: جز در دوران کودکی که هنوز شخصیت فرد شکل نگرفته است،

وسیعی از فعالیت‌های زیان‌باری است که به بدنه اجتماع صدمه می‌زند. این جرایم تهدید بین‌المللی علیه نظم و امنیت جهانی به شمار می‌رود. کشورهایی که از فناوری پیشرفته اطلاعات بهره‌مندند و در عوض، ظرفیت اندکی برای مبارزه با جرایم مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات و رایانه‌ها دارند، به بهشتی برای ارتکاب جرایم سازمان‌یافته، تبدیل می‌شوند [20].

خودکشی بر اثر بازی‌های رایانه‌ای: از آنجا که کامپیوتر این روزها در همه جای زندگی حاضر است، مهم است که بفهمیم چگونه این تکنولوژی می‌تواند رشد و تکامل کودکان را بهبود بخشد یا منحرف کند. رایانه‌ها علی‌رغم جنبه‌های مثبت از قبیل جنبه‌های آموزشی و آرایه خدمات ارتباطی، جنبه‌های منفی نیز دارند. در این میان آنچه بیشتر کودکان و نوجوانان را شیفته خود می‌کند، بازی‌های رایانه‌ای است. پیشرفت کیفیتی این بازی‌ها به فاصله کوتاهی در ایران رواج یافته و بازار اسباب‌بازی و لوازم سمعی و بصری را به تسخیر خود درآورده است. این بازی‌ها مزایایی دارند که هماهنگی چشم و دست و پرورش عضلات ظریف کودک و تقویت قوای فکری و ذهنی آنها (البته در برخی از بازی‌ها) از این موارد هستند. اما بررسی‌ها نشان می‌دهد بازی‌های رایانه‌ای آمار کودکان غیرفعال را افزایش می‌دهد و مشکل بهداشتی در میان آنها به وجود می‌آورد. امروزه وزن زیاد و چاقی خطر قابل توجهی برای کودکان است، زیرا آنها ممکن است بیش از قبل تغذیه مصرف کنند و فعالیت بدنی آنها نیز کاهش پیدا کند. همچنین فرد مهارت‌های ارتباطی خود را نیز از دست می‌دهد. کسانی که با کامپیوتر بازی می‌کنند خیلی کم‌فعال‌تر و غیراجتماعی هستند، در صورتی که آنها می‌توانند با بسیاری از دوستان در محله خود یا در پارک بازی کنند و توانایی آنها برای برقراری ارتباط با افراد دیگر در آینده کاهش می‌یابد [21].

انحرافات اجتماعی: در حوزه آسیب‌ها و انحرافات اجتماعی، بسیاری از جامعه‌شناسان ایرانی و خارجی قلم‌فرسایی کرده و مسایل و آسیب‌ها و منحرفان را از منظر جامعه‌شناسی بررسی کرده‌اند که به دلیل محدودیت مکانی، فقط می‌توان به تعداد اندکی از آنها اشاره کرد. علل و سطح انحرافات از منظر جامعه‌شناسان نیز یکسان نیست؛ برخی به عوامل ساختاری و در سطح کلان، برخی به عوامل فردی و در سطح خرد و برخی به عوامل در سطح متوسط اشاره کرده‌اند. برخی از جامعه‌شناسان کلاسیک، عامل اقتصادی را ریشه تضاد طبقاتی و مشکلات جامعه می‌دانند؛ مثل مارکس و برخی مانند ماکس وبر دیوانسالاری را حصار انسان‌ها برمی‌شمارند. پارسونز انحراف را ناموزونی بین اطلاعات و انرژی در نظام سایبرنتیکی برمی‌شمارد. زمانی که بین خرده‌نظام اعتقادی و فرهنگ با خرده‌نظام اقتصادی در نظام کنش اجتماعی، شکافی عمیق به وجود می‌آید، به‌گونه‌ای که اطلاعات بیش از حد و متناقض باعث خفگی کنشگران می‌شود، انحرافات شکل می‌گیرد. جامعه‌شناسان معاصر و مدرن مانند آلتوسر، پولاتزاس و گرامشی، به عوامل اقتصادی، سیاسی و فرهنگی توجه کرده‌اند. دورکیم عامل ناپهنجاری و آنومی را فردگرایی و تزلزل در وجدان اخلاقی جامعه ذکر می‌کند. به نظر او، "جنایت در

کودتای خرنده در حال انجام است، این است که کودکان و نوجوانان در اتاق خود پا به دنیای خطرناکی می‌گذارند و خانواده‌ها با این تصور که کودک و نوجوانشان در فضای امن خانه است از خطراتی که او را تهدید می‌کند، غافل هستند.

بازی‌های رایانه‌ای از جمله دیگر مصادیق بروز آسیب‌های نوپدید است که بسیاری از آنها با اسامی ایرانی و برای مقابله با هویت ایرانی تهیه و در کشور نیز توزیع شده است. کاربر این بازی علیه هویت خود می‌جنگد و خشونت، افت تحصیلی، احساس برتربودن، بیماری‌های اسکلتی و ساختاری از جمله آثار نامطلوب این بازی‌هاست. حتی برخی پویانمایی‌هایی که در بازار رسانه توزیع می‌شود به عادی‌سازی روابط دختر و پسر و روابط عاشقانه منجر می‌شود که آثار منفی بسیاری در پی دارد. بنابراین با توجه به توسعه این آسیب‌ها که اثر مستقیمی در بروز آسیب‌های اجتماعی از جمله طلاق، فرار دختران، خشونت و پرخشگری دارد، باید برنامه‌ریزی دقیقی برای پیشگیری و مقابله با این آسیب‌ها انجام شود [17]. در ادامه به شرح برخی از آسیب‌های جدید اجتماعی اشاره می‌شود.

فضای سایبری: در سال‌های اخیر محبوبیت شبکه‌های اجتماعی آن‌لاین تا حد بی‌سابقه‌ای افزایش یافته است، به طوری که محبوب‌ترین آنها صدها میلیون کاربر دارند. این موفقیت منافعی را در درون خود این جوامع شبکه‌ای ایجاد کرده است و تعداد مطالعات و پژوهش‌ها برای درک این شبکه‌ها را افزایش داده است؛ هر چند که هنوز به دلیل گستردگی زیاد و محدودیت دسترسی به کاربران کسب اطلاعات از کاربران به‌طور کامل مقدور نیست. رسانه‌های نوین با توجه به تحولات مختلف فناوری، تجهیزات و روش‌های متنوع به‌عنوان منتقل‌کنندگان پیام بوده و با حجم عظیم اطلاعات، می‌توانند در ساخت فرهنگ عمومی و ارزش‌های مطلوب یا نامطلوب، باورها و افکار عمومی موثر باشند [18].

فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی: اصطلاح فناوری‌های جدید اطلاعاتی و ارتباطی ابزارهایی مانند اینترنت، ماهواره، تلفن همراه و غیره را در بر می‌گیرد. به‌طور کلی، فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات وسیله‌ای برای ذخیره‌سازی، پردازش و آرایه اطلاعات است که به‌صورت الکترونیک و مبتنی بر تعدادی رسانه است. تفاوت فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات با فناوری اطلاعات در این است که از نظر مفهومی در فناوری اطلاعات محوریت و نقش "اطلاعات" برجسته و نمایان است، اما در فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات افزون بر محوریت اطلاعات بر نقش "ارتباطات و وسایل ارتباطی" نیز تاکید شده است. اهمیت این تا بدان حد است که برخی بر این باورند که بدون وجود وسایل ارتباطی فناوری اطلاعات، جامعه اطلاعاتی محقق نخواهد شد؛ زیرا زیرساخت‌های فنی، پشتوانه اصلی توسعه فناوری اطلاعات است و اگر ویژگی‌های جامعه اطلاعاتی را دسترسی سریع و آسان به اطلاعات، انتقال و بازیابی آن در کمترین زمان ممکن و دسترسی به اطلاعات در همه زمان‌ها و مکان‌ها بدانیم، این امکان فقط با تکیه بر توانایی‌های ارتباطی و مخابراتی قابل دستیابی است [19]. جرایم ناشی از این وضعیت، محدوده

۲۱۴ نفر بود که از این تعداد ۱۱۶ مدیر زن و ۹۸ مدیر مرد فعالیت داشتند. تعیین حجم نمونه آماری براساس جدول مورگان و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی نسبی صورت گرفت؛ بر این اساس از بین معلمان ۳۳۵ نفر و از بین مدیران ۱۳۵ نفر به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند.

برای سنجش متغیرهای تحقیق، پرسش‌نامه‌های زیر مورد استفاده قرار گرفت:

۱- پرسش‌نامه سبک زندگی اسلامی: برای سنجش سبک زندگی از پرسش‌نامه کاپوانی^[۱] استفاده شد. اصل این پرسش‌نامه مشتمل بر ۱۰ مولفه و ۷۵ سؤال است که براساس نظر استاد راهنما و نیاز تحقیق، سؤالات به تعداد ۵۶ سؤال تقلیل داده شد و پاسخگویان باید با توجه به نوع زندگی خود در طیف لیکرت پنج‌گزینه‌ای از "خیلی کم" تا "خیلی زیاد" پاسخگو باشند. مولفه‌های سبک زندگی شامل اجتماعی (سؤالات ۱ تا ۶)، باورها (سؤالات ۷ تا ۱۱)، عبادی (سؤالات ۱۲ تا ۱۶)، اخلاق (سؤالات ۱۷ تا ۲۲)، مالی (سؤالات ۲۳ تا ۲۹)، خانواده (سؤالات ۳۰ تا ۳۷)، سلامت (سؤالات ۳۸ تا ۴۲)، تفکر و علم (سؤالات ۴۳ تا ۴۷)، امنیتی (سؤالات ۴۸ تا ۵۱) و زمان‌شناسی (سؤالات ۵۲ تا ۵۶) است. برای به‌دست‌آوردن روایی، پرسش‌نامه در اختیار اساتید گروه قرار گرفت که پس از مطالعه پرسش‌نامه و اهداف و فرضیات تحقیق، روایی پرسش‌نامه از سوی اساتید گروه تایید شد. ضریب پایایی این پرسش‌نامه ۰/۸۳ به دست آمد که در حد قابل قبول بالا است.

۲- پرسش‌نامه آسیب‌های نوظهور اجتماعی: با توجه به این که در زمینه آسیب‌های اجتماعی مد نظر پژوهش پرسش‌نامه استاندارد وجود نداشت و پژوهشی در رابطه با موضوع تحقیق یافت نشد که اهداف این تحقیق را پوشش دهد، لذا با مطالعه و مراجعه به منابع اطلاعاتی و کتابخانه‌ای مرتبط و موثق و استفاده از نظرات اساتید متخصص، پرسش‌نامه تدوین شد. پرسش‌نامه تدوین‌شده شامل چهار بعد فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی، خودکشی در اثر بازی‌های رایانه‌ای، انحرافات اجتماعی و رفتارهای پرخطر بود. برای سنجش روایی پرسش‌نامه از نظرات اساتید گروه استفاده شد و تعداد ۳۰ پرسش‌نامه در مرحله اول از جامعه آماری تکمیل شد که بعد از بررسی قابلیت اعتماد سؤالات و رفع سؤالات نامفهوم و گنگ و مساله‌دار پرسش‌نامه نهایی به دست آمد. ضریب پایایی پرسش‌نامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ محاسبه شد که در حد قابل قبول بالا است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط نرم‌افزار آماری SPSS 21 و با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها و آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره برای بررسی روابط بین متغیرها صورت گرفت.

یافته‌ها

بیشترین فراوانی پاسخگویان در بین مدیران مربوط به گروه سنی ۴۱ تا ۵۰ سال و در بین معلمان مربوط به گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال بود. در بین مدیران ۷۴/۸٪ و در بین معلمان ۵۷/۹٪ پاسخگویان

واقع تعیین‌کننده مرزهای وجدان اجتماعی و اخلاق جمعی است و جنایت با وجدان جمعی بستگی دارد". همچنین از منظر برخی از جامعه‌شناسان، هنجارشکنی و کنترل اجتماعی با اعتقادات دینی شکل گرفته است.^[۲۲]

رفتارهای پرخطر: رفتارهای پرخطر به رفتارهایی مانند رابطه جنسی محافظت‌نشده و تزریق مشترک که فرد را در معرض بیماری‌های خطرناکی همچون ایدز قرار می‌دهد اطلاق می‌شود. گزارش‌های بهداشتی، همراهی اعتیاد را با تعداد زیادی از بیماری‌های ارگانیکی، سایکوسوماتیک و بیماری‌های عفونی از جمله هپاتیت و ایدز نشان می‌دهند. از آنجایی که رفتارهای پرخطر در سوء مصرف‌کنندگان مواد مخدر بیشتر مشاهده می‌شود در سومین چاپ راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی، مصرف مواد و اختلال‌های شخصیت در محورهای جدا از هم جای گرفتند و از آن هنگام، پژوهش درباره هم‌بودی مصرف مواد و اختلال‌های شخصیت، به دلیل اهمیت آن در پیش‌آگهی ضرورت یافت. بنابراین به نظر می‌رسد ویژگی‌های شخصیتی افراد در ابتدای افراد به انواع اختلال‌های روانی یا حداقل اثر تسهیل‌سازی این اختلالات نقش بسزایی دارند. به همین دلیل در سال‌های اخیر پاره‌ای از محققان هم و غم خود را بر بررسی تاثیر صفات یا رگه‌های شخصیتی در ایجاد بیماری‌های روانی نهاده‌اند، تا شاید با دستیابی به نیمرخ روانی افراد مبتلا به اختلالات روانی بتوانند ویژگی‌های مستعدکننده اختلالات را شناسایی و با پیشگیری اولیه مانند آموزش مهارت‌های زندگی و انعطاف‌پذیری بیشتر در مقابل مسایل زندگی، از آسیب جدی افراد پیشگیری نمایند.^[۲۳] اغلب تحقیقات صورت‌گرفته در زمینه رفتارهای پرخطر با استدلال این که شیوع رفتارهای پرخطر در پسران بیشتر از دختران بوده، آنها را در اولویت پژوهش و برنامه‌ریزی قرار داده‌اند و گروه دختران را از مطالعه خود حذف نموده‌اند. این در حالی است که یافته‌های برخی از پژوهش‌های فوق نشان می‌دهد که این تفاوت میان دختران و پسران در همه حوزه‌های رفتارهای پرخطر معنی‌دار نیست و در برخی از حوزه‌ها نیز دختران همپای پسران در معرض خطر این رفتارها قرار دارند. بنابراین دختران نیز همانند پسران باید در اولویت آموزش و پیشگیری قرار گیرند.^[۲۴]

پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش سبک زندگی اسلامی در کاهش آسیب‌های نوظهور اجتماعی از دیدگاه مدیران و معلمان مدارس ابتدایی ناحیه یک آموزش و پرورش تبریز انجام شد.

ابزار و روش‌ها

تحقیق حاضر از نظر زمان مقطعی، از نظر هدف کاربردی و و از نظر روابط بین متغیرها، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش تمامی معلمان و مدیران مدارس دوره ابتدایی ناحیه یک تبریز بودند که در طول سال تحصیلی ۱۳۹۷-۹۸ در این ناحیه به کار اشتغال داشتند. براساس آمار ارائه‌شده از آموزش و پرورش ناحیه یک تبریز ۲۵۹۰ معلم در مدارس ابتدایی این ناحیه مشغول به تدریس بودند که از این تعداد ۱۶۲۰ معلم زن و ۹۷۰ معلم مرد بودند. همچنین تعداد مدیران حاضر در مدارس ناحیه یک ابتدایی به تعداد

و خودکشی در اثر بازی‌های رایانه‌ای تاثیرگذار است، ولی در کاهش انحرافات اجتماعی و رفتارهای پرخطر تاثیری ندارد. نتایج تحقیقاتی که در زیر آمده است با نتیجه به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر هماهنگ و همسو بوده و نتیجه این تحقیق را مورد تایید قرار می‌دهند:

حسیانای و همکاران^[25] طی تحقیقی رابطه بین سبک زندگی و استفاده آسیب‌زا از فناوری‌های ارتباطی با سلامت روان دانشجویان دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که زیرمقیاس‌های اجتناب از مواد مخدر، سلامت جسمانی، کنترل وزن و تغذیه و ورزش و تندرستی به ترتیب در پیش‌بینی سلامت روان نقش معنی‌داری داشتند و حدود ۱۱٪ واریانس سلامت روان بر اساس این مولفه‌های سبک زندگی قابل پیش‌بینی بود. استفاده آسیب‌زا از فناوری‌های ارتباطی در پیش‌بینی سلامت روان نقش معنی‌داری داشت و حدود ۳۳٪ واریانس سلامت روان بر استفاده آسیب‌زا از فناوری‌های ارتباطی قابل پیش‌بینی بود. بین سبک زندگی و استفاده آسیب‌زا از فناوری‌های ارتباطی رابطه معنی‌داری وجود داشت.

عبیدی‌زادگان و امینی‌خویی^[26] در پژوهشی به بررسی پیش‌بینی آسیب‌پذیری روان‌شناختی در دختران دانشجو براساس جهت‌گیری مذهبی، معنویت و سبک زندگی اسلامی پرداختند. نتایج نشان داد که بین نمرات پایین در جهت‌گیری مذهبی، معنویت و سبک زندگی اسلامی با آسیب‌پذیری روان‌شناختی در دختران دانشجو رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد. همچنین رگرسیون نشان داد که این سه متغیر پیش‌بین با هم مقدار ۵۴٪ واریانس آسیب‌پذیری روانی را در دختران دانشجو پیش‌بینی می‌کنند.

افشاری و صوفی^[14] در مطالعه‌ای به بررسی آسیب‌شناسی پدیده‌های نوظهور اجتماعی پرداختند. یافته‌های این بررسی نشان داد که بسیاری از کاربران دنیای مجازی و اینترنت در کنار استفاده هدفمند و کارآمد از این امکانات، به پرسه‌زنی در اینترنت، بازی‌های رایانه‌ای آن‌لاین، دانلود فیلم و آهنگ و در موارد افراطی به اعتیاد به اینترنت و سایبرسکس می‌پردازند. لذا کنترل بزرگسالان بر محتوی و میزان استفاده نوجوانان همواره به‌عنوان یکی از راهکارهای پیشگیرانه مطرح شده است، اما در بسیاری از موارد نتایج نشان داد که میزان استفاده و همچنین میزان مهارت نوجوانان در استفاده از اینترنت در مقایسه با مریمان و والدینشان بالاتر است.

زارعی و جعفری نویمی‌پور^[27] در مطالعه‌ای ترویج سبک زندگی ایرانی و اسلامی را با استفاده از ظرفیت شبکه‌های مجازی و اجتماعی مورد بحث و بررسی قرار دادند. نتیجه‌های به‌دست‌آمده در این مطالعه نشان می‌دهد که با توجه به فراوانی استفاده جوانان از شبکه‌های اجتماعی می‌توان از ظرفیت این شبکه‌ها برای ترویج سبک زندگی ایرانی اسلامی استفاده کرد. همچنین با طراحی وب‌سایت‌ها و وبلاگ‌ها و ایجاد شبکه‌های فرهنگی می‌توان در راستای ترویج سبک زندگی ایرانی اسلامی گام برداشت. **ماهات و همکاران**^[28] به بررسی اطلاعات درباره ایدز، خودکارآمدی

زن، همچنین در بین مدیران ۸۸/۱٪ و در بین معلمان ۶۵/۴٪ متاهل بودند. ۶۸/۱٪ مدیران و ۵۵/۸٪ معلمان تحصیلات کارشناسی داشتند. همچنین بیشتر مدیران بیش از ۲۱ سال و بیشتر معلمان بین ۱ تا ۱۰ سال سابقه خدمت داشتند. میانگین نمره سبک زندگی اسلامی ۱۶۷/۹۷±۱۷/۱۱ بود که بالاتر از میانگین نمره کل قرار داشت. همچنین میانگین نمره آسیب‌های نوظهور (۷۱/۶۱±۱۱/۱۴) از دیدگاه معلمان و مدیران در وضعیت متوسط به پایین بود (جدول ۱).

جدول ۱) میانگین آماری نمرات مربوط به مولفه‌های سبک زندگی اسلامی و آسیب‌های نوظهور اجتماعی

متغیرها	نمرات
ابعاد سبک زندگی اسلامی	
اجتماعی	۱۸/۵۳±۴/۰۵
باورها	۱۲/۳۵±۳/۹۲
عبادی	۱۳/۳۹±۳/۵۲
اخلاق	۱۹/۳۲±۵/۴۵
مالی	۲۳/۶۴±۴/۱۴
خانواده	۲۴/۰۰±۴/۷۰
سلامت	۱۵/۰۳±۳/۱۴
تفکر و علم	۱۴/۷۳±۳/۵۵
امنیتی	۱۲/۳۴±۳/۲۸
زمان‌شناسی	۱۴/۷۲±۳/۶۲
ابعاد آسیب‌های نوظهور اجتماعی	
فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی	۲۴/۶۷±۵/۸۹
خودکشی در اثر بازی‌های رایانه‌ای	۱۵/۰۴±۳/۹۲
انحرافات اجتماعی	۱۴/۱۰±۳/۴۴
رفتارهای پرخطر	۱۷/۸۰±۴/۵۴

بین سبک زندگی اسلامی و مولفه‌های استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی ($r = -0.204$; $p = 0.001$) و خودکشی در اثر بازی‌های رایانه‌ای ($r = -0.150$; $p = 0.001$) همبستگی معنی‌دار وجود داشت، ولی بین سبک زندگی اسلامی و مولفه‌های انحرافات اجتماعی و رفتارهای پرخطر همبستگی معنی‌داری مشاهده نشد ($p > 0.05$).

سبک زندگی اسلامی (به‌عنوان متغیر پیش‌بین) به‌طور کلی توانست ۰/۷٪ آسیب‌های نوظهور اجتماعی (به‌عنوان متغیر ملاک) را تبیین و پیش‌بینی نماید ($R^2 = 0.079$) که در بین مولفه‌های سبک زندگی اسلامی تنها مولفه‌های باورها، سلامت و زمان‌شناسی در کاهش آسیب‌های اجتماعی تاثیر داشتند ($p < 0.01$).

بحث

هدف پژوهش حاضر، تعیین نقش سبک زندگی اسلامی در کاهش آسیب‌های نوظهور اجتماعی از دیدگاه مدیران و معلمان مدارس ابتدایی ناحیه یک آموزش و پرورش تبریز بود.

نتایج حاصل نشان داد که از دیدگاه مدیران و معلمان، سبک زندگی اسلامی در کاهش استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی

باعث می‌شود مسایل به‌صورت دقیق بررسی نشود. محدودیت مهم تحقیق این بود که پاسخگویان با رعایت برخی مسایل سازمانی به پرسش‌نامه‌ها جواب داده‌اند و احتمال این که نظر واقعی آنها نباشد و مصلحت سازمان را در نظر گرفته باشند زیاد است.

پیشنهاد می‌شود سایر پژوهشگران چنین مطالعه‌ای را به‌صورت ترکیبی از روش کمی و کیفی و به‌صورت مقایسه‌ای انجام دهند. همچنین با توجه به محدودبودن جامعه آماری به ناحیه یک مدارس ابتدایی پیشنهاد می‌شود محققان آتی چنین پژوهشی را در جامعه بزرگ‌تری انجام دهند.

در پایان با توجه به نتایج پژوهش راهکارهای زیر برای کاهش آسیب‌های اجتماعی پیشنهاد می‌شود:

- افزایش سواد رسانه‌ای، سواد اطلاعاتی و سواد اینترنتی نوجوانان، جوانان و خانواده‌ها در برخورد با محتوی و مطالب اینترنت و شبکه‌های ماهواره‌ای

- اختصاص وقت بیشتر به کودک و نوجوان از سوی والدین. به اعتقاد پزشکان مقصران اصلی والدین هستند که فرزندان خود را برای ساعت‌های طولانی در مقابل تلویزیون، کامپیوتر، ویدئوگیم یا فیلم‌های ویدئویی رها می‌کنند. هر قدر وقت‌گذاری و ارتباط صحیح بین والدین و فرزندان بیشتر باشد، زمینه چنین بازی‌هایی کمتر فراهم می‌شود.

- بالابردن میزان رضایت اجتماعی تا زمینه برای کاهش انحرافات اجتماعی ایجاد شود و امید به آینده شغلی، کاری و زندگی مهیا شود.

- آموزش برنامه‌های خانواده‌محوری که سبب ارتقای پویایی روابط بین والدین و فرزند و افزایش عملکرد خانواده می‌شود.

نتیجه‌گیری

از دیدگاه مدیران و معلمان مدارس ابتدایی ناحیه یک آموزش و پرورش تبریز، سبک زندگی اسلامی در کاهش آسیب‌های نوظهور اجتماعی موثر است.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از معلمان و مدیران دوره ابتدایی ناحیه یک تبریز و نیز تمامی عزیزانی که در این پژوهش ما را یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌شود.

تأییدیه اخلاقی: در این پژوهش تمامی اصول اخلاقی مرتبط از جمله محرمانه‌بودن پرسش‌نامه‌ها و رضایت آگاهانه شرکت‌کنندگان در پژوهش رعایت شده است.

تعارض منافع: هیچ گونه تعارض منافی وجود ندارد.

حمایت مالی: این پژوهش بدون هیچ گونه حمایت مالی انجام شد.

منابع

1- Kaviani M. Designing the theory of lifestyle based on the viewpoint of Islam and making a test of Islamic lifestyle

برای محدودکردن خطر رفتار جنسی و نظارت والدین پرداختند و به این نتیجه رسیدند افزایش دانش ایدز، خودکارآمدی رفتار پرخطر جنسی را محدود می‌کند. دانش درباره ایدز با خودکارآمدی مرتبط است، ولی با نظارت والدین در ارتباط نیست. اختلاف قابل توجهی در دانش در مورد ایدز و خودکارآمدی با جنسیت وجود ندارد. با این حال، تفاوت قابل توجهی در نظارت والدین بر حسب جنسیت وجود دارد.

لیپولد و همکاران^[29] در پژوهشی اشاره می‌کنند والدینی که از دانش و آگاهی کافی در زمینه ارتباط با نوجوانان برخوردارند، فرزندانشان کمتر به رفتارهای پرخطر گرایش پیدا خواهند کرد. نتایج پژوهش نشان داد نوجوانانی که به سمت رفتارهای پرخطر از جمله اعتیاد گرایش پیدا می‌کنند، به‌طور معمول دانش و آگاهی خود را در این مسایل از دوستان خود و نه از والدینشان که به‌عنوان نخستین مربیان شناخته می‌شوند، دریافت می‌کنند که این به سبب رفتارهای تربیتی نامناسب والدین است.

در تحقیق انجام‌شده توسط دی‌ور و گینسبرگ^[30] نیز مشخص شد که عملکرد مطلوب والدین آثار حفاظتی کوتاه و بلندمدتی را بر پیشگیری از رفتارهای پرخطر و آسیب‌های اجتماعی ناشی از آن در نوجوانان دارد و وجود ارتباط باز و با کیفیت بالا بین نوجوان و والدین و بررسی و کنترل فعالیت‌های نوجوانان در پیشگیری از این رفتارها موثر است. به‌عبارتی، روش مقتدرانه تربیتی توسط والدین عموماً دارای نتایج بهتری برای نوجوان خواهد بود.

در تبیین اثرگذاری سبک زندگی اسلامی در کاهش آسیب‌های نوظهور اجتماعی می‌توان گفت که همزمان با گسترش انقلاب صنعتی و گسترش دامنه نیازمندی‌ها، محرومیت‌های ناشی از عدم امکان برآورده‌شدن خواسته‌ها و نیازهای زندگی موجب گسترش شدید و دامنه‌دار فساد، عصبانیت، تبهکاری، سرگردانی، دزدی و انحرافات جنسی و دیگر آسیب‌ها شده است. عوامل اجتماعی موثر بر رفتار انحرافی و بزهکاری، گوناگون و متعددند؛ از جمله وضعیت اقتصادی خانواده، فقر یا رفاه بیش از حد، معاشرت با دوستان ناباب و ناصالح، نداشتن هدف در گذراندن اوقات فراغت، بیکاری، نوع شغل و میزان درآمد، رضایت و عدم رضایت شغلی، تجرد و تاهل، تراکم جمعیت، مهاجرت، بی‌عدالتی، مواد مخدر و اعتیاد وسایل ارتباط جمعی از قبیل روزنامه‌ها، رادیو و تلویزیون همگی در ارتکاب جرم، پیدایش و توسعه مفاصد و کجروی‌ها اثر قطعی دارند و فراگرد جامعه‌پذیری و اجتماعی در نحوه رفتار و سلوک فرد اثر تعیین‌کننده‌ای دارد. پیچیدگی رفتار آدمی به‌گونه‌ای است که نمی‌توان یک عامل را به‌عنوان عامل مسلط رفتار به‌نچار تلقی کرد بلکه عوامل متعدد و منظومه‌ای از علل و عوامل، مشکل و ارتباط متقابل با یکدیگر منجر به پیدایش رفتار می‌شود. ارتباط متقابل فرد و جامعه و محیط پیرامونش و تعادل بین آنها در تکوین رفتار موثر است. بدیهی است رفتار انحرافی نیز از چنین وضعیتی برخوردار بوده و مشمول همین شرایط خواهد بود.

از جمله محدودیت‌های تحقیق صرف کمی‌بودن مطالعه است که

- district of Tehran [Dissertation]. Tehran: Islamic Azad University, Tehran Central Branch; 2014. [Persian]
- 17- Jalilzadeh Tehrani S. Study of social damage and its types among immigrant and non-immigrant youths in district 4 of Tehran [Dissertation]. Tehran: Islamic Azad University, Tehran Central Branch; 2015. [Persian]
- 18- Bartholomew MK, Schoppe-Sullivan SJ, Glassman M, Kamp Dush CM, Sullivan JM. New parents' facebook use at the transition to parenthood. *Fam Relat.* 2012;61(3):455-69.
- 19- Mazrooji Jushari S. Sociological study of the conflict between modern culture and technology of mobile communication and the internet. *Book Moon Soc Sci.* 2009;(24):100-5. [Persian]
- 20- Shelley L, Organized Crime, Terrorism and Cybercrime. In: Bryden A, Fluri P, editors. Security sector reform: institutions, society and good governance. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft; 2003.
- 21- Dehghan R. Effect of computer games on social isolation of adolescents and youth in Tehran [Dissertation]. Qiam Dasht: Islamic Azad University of Tehran's eastern district, Qiam Dasht; 2013. [Persian]
- 22- Khatibi A, Siavashi K. Recognition of the causes of deviation and deviant groups in the first five first surahs of the Holy Quran. *Sci Relig Stud.* 2013;4(1):19-38. [Persian]
- 23- Tahmasebpour M, Banihashem Kaleibar MH, Golchin K. Prediction of high-risk behaviors based on personality traits in drug addicts. *Contemp Psychol.* 2017;12(Special Issue):1125-9. [Persian]
- 24- Eaton NR, Krueger RF, Johnson W, McGue M, Lacono WG. Parental monitoring, personality, and delinquency: further support for a reconceptualization of monitoring. *J Res Pers.* 2009;43(1):49-59.
- 25- Hosseinaei A, Farnoush F, Zare M, Bahonar A. Study of relationship between life style and communicational technologies abuse, and mental health among Islamic Azad University students of Tehran city. *J Islamic Azad Univ.* 2018;28(2):145-52. [Persian]
- 26- Abidizadegan A, Aminikhoeei N. The prediction of psychological vulnerability in female students based on religious orientation, spirituality and Islamic lifestyle. In: Proceedings of National Conference on Social and Psychological Disorders; 2018 May 9; Islamic Azad University of Firuzabad Branch, Firuzabad, Fars Province, Iran. [Persian]
- 27- Zarei B, Jafari Navimipour N. Promoting Iranian and Islamic lifestyles using the capacity of virtual and social networks. *Ethics Q.* 2016;6(22):223-49. [Persian]
- 28- Mahat G, Scoloveno MA, Scoloveno R. HIV/AIDS knowledge, self-efficacy for limiting sexual risk behavior and parental monitoring. *J Pediatr Nurs.* 2016;31(1):e63-9.
- 29- Lippold MA, Greenberg MT, Collins LM. Parental knowledge and youth risky behavior: a person oriented approach. *J Youth Adolesc.* 2013;42(11):1732-44.
- 30- DeVore ER, Ginsburg KR. The protective effects of good parenting on adolescents. *Curr Opin Pediatr.* 2005;17(4):460-5.
- and examining its psychometric properties [Dissertation]. Isfahan: University of Isfahan; 2009. [Persian]
- 2- Toullabi Z, Samadi Said, Motaharnejad F. The role of mediator of self-esteem and self-efficacy in the relationship between Islamic lifestyle and social adjustment of youth in Mashhad. *J Sociol Stud Youth.* 2013;3(9):115-32. [Persian]
- 3- Ferdowsi T, Aghapour SM. The social and cultural injuries of university students (with emphasis on female students). *Woman Cult Art.* 2012;4(3):25-45. [Persian]
- 4- Hassanzadeh R, Salehi M, Rezaei Kiasari AR. Relationship between extreme use of technology (Internet addiction and SMS) and educational and psychological state of students. *Educ Psychol.* 2010;1(3):69-81. [Persian]
- 5- Fallah Mahaneh T. Internet addiction disorder. *J Psychol Inform.* 2007;(1):26-31. [Persian]
- 6- Masoudnia E. Problematic cyberspace use and risk of depression disorder incidence among adolescents in Yazd. *Iran J Epidemiol.* 2012;8(4):15-25. [Persian]
- 7- Alavi SS, Eslami M, Marasi MR, Najafi M, Jannatifard F, Rezapour H. Psychometric properties of the Young Internet addiction test. *J Behav Sci.* 2010;4(3):183-9. [Persian]
- 8- Mohseni Tabrizi A, Hoveida L. Social and psychological effects of Internet abuse as a high-risk behavior in student's environments. Case study: Students of Isfahan University. *Iran Soc Sci Stud.* 2014;11(41):82-104. [Persian]
- 9- Manteghi M. Study how the girls and boys use the mobile phone side. *J Inf Commun Technol Educ Sci.* 2010;1(2):95-128. [Persian]
- 10- Kaviani M. Islamic lifestyle and its testing instrument. 3rd Edition. Qom: Department of Research and University; 2013. [Persian]
- 11- Derakhshan S. The role of psychological counseling in Islamic life style from the point of view of verses and narrations [Dissertation]. Qom: University of Science and Encyclopedia of Quran; 2016. [Persian]
- 12- Sharifi AH. Everlasting: Islamic ethics and lifestyle. 10th Edition. Qom: Nashr-e Ma'aref; 2018. [Persian]
- 13- Khazaie T, Saadatjoo A, Dormohamadi S, Soleimani M, Toosinia M, Mollahassanzadeh F. Prevalence of mobile dependency and adolescence aggression. *J Birjand Univ Med Sci.* 2013;19(4):430-8. [Persian]
- 14- Afshari A, Sufi S. Pathology of emerging social phenomena. In: Proceedings of International Conference on the Psychology of Pathology and Education; 2017 May 3-4; Iranian Psychological Association, Alzahra University, Tehran, Iran. [Persian]
- 15- Ebrahimpour Komle S, Khazaei K. New injuries; virtual social networks in the family of the Iranian family. In: Proceedings of the First National Congress of Cyberspace and New Social Damage; 2012 Dec 9; Ministry of Cooperatives, Labour, and Social Welfare, Tehran, Iran. [Persian]
- 16- Afsari SM. Investigating social capital in reducing social damage among 15-35 years of youth in the 15